

אבי אבות הקונסנזוס

מאת עמוס אילון

חיוביות שכמעט ונעלמה מן הנוף הפוליטי.

עשר שנים לאחר סתורו של לוי אשכול ואחרי שלושת ראשי-ממשלה לה אחרים — אחת — קפואה על שמריה, עיוורת לבעיות הבעיות כי החום סדיניות הקוץ והמניס, שנו — שניפק, אולי שלא באשמתו, את מיתוס הצבר ושלישי — דוקטרינה שבו ברשתות עברו — יש נטיה חזקה להסתכל אחורה על תקופת

לוי אשכול: יוצא דופן במשטרתו בקרב עויות נרציפיסטיות

אשכול בכניעתו נוסטלגיה. בחייו האשימוהו ב"הסננות מסור" כנת", ב"טמטום", בנרסות, בחדל ביטחוני" המור, שלא זוהה מעולם ואף ב"שתחיתות מסורות", קולות צור המניס אלה נדמו מומן — מחמת מוות או הוכמה שלאחר משהו. אפי' לו שמעון פרס, שניצה בשנים 1965-1967 על המאמץ להפיל את אשכול בשמן של "אקטיוויזם מדיני" ומין אילי שהוא עצמו כראו — "מירוד" ו"פרגמטיזם" — שינה טעמו. בספרו החדש, "לך עם האנשים" הוא כותב על אשכול בהערכה רבה, אפילו כי מה שהוא מכנה "אהבה" ואומר ש"היה, תקיף אך לא עקשו, גמיש אך לא ותרן, רציני במעשיו אך מבודח בביטוייו" — תשובת של תבונות

ידו וזלזול? כן ולא. אם לא העריץ צו אותו הרי שרחשו לו חיבה עמוק. קנה רחשו לו יותר חיבה, אולי, מ" אשר לכל ראש ממשלה אחר. הוא לא היה "גדול" במובנה ה" פופולארי של המילה; אולי, משום שלא היה מסוג הישעיים, שעליהם אמר פולוסוף גרמני בטעות, כי רק הם ערשים היסטוריה. אמרות פו לא התחלפו ולא בתחבולות עשה מלי המחיות. היה ישר עם עצמו ועם ה" וולת. לא היה לו מה שקוראים כ" ריומה — אותו מנגנון מסתורי ה" הופך מבוגרים מפוכחים למעריצים מתבגרים ומקחה את שיפוטם ה" עצמאי. ייתכן שחיבבוהו כל כך משום שאלה ממיניו אשר ח" פשו זאת. נתן את הגדולה כי

מחמאות שאפשר לתת לאזרחיה של מדינה צעירה — הרגשה שהם בני חורין; אשליה של בגרות. * * *

חלק מן הקשיים הפוליטיים והפסי- כולוגים הנוראים, שמהם סבל נכשו מן הצורך לצעוד בעקבותיו של אחד גדול. כן בוריון זוהה כל כך עם ה" מדינה שעם פרישתו השו רבים ש" היא תמוטט. גם משה שהת נתנסה במצוקה זו, שמוטטה אותו נפשות בתחקף של מעין שנאה—אהבה ל" דמות-אב, שבדרכו לא רצה אך אר לך ללכת. אבל, בניגוד לשרת, שהי פש מלוכה ומצא אתונות צולפות, אשכול לא שאף לראשות הממשלה, כשנתיה ראש ממשלה היה זה, כמ" עט. שלא במחכוון.

כראש ממשלה פיתח סגנון פוליטי, טי, שהיה בגדר חידוש מרעיש בזמ" נו — היה אבי אבות הקונסנזוס. ב" קש לישר הדורים, לא להודם, ה" קהל צחק להלצה על תשובתו למלי צר שביקש לדעת אם תה או קפה (אשכול: "אתה יודע מה, תן הצור הצ"י). יחד עם זאת ברך על המעבר מתקופת השלטון ההירואי למשהו חקין יותר; הסהל אהב את המעבר מהמחפכה המתמדת ליציבות — כפי שהוכח בבחירות של 1965. היו שדרי" שו מאשכול, יותר הנהגה" ושכחו, כי בסך הכל היה ממשלו יציב בי עוד תחת סודמו התפוררה הממשלה או כמעט התפוררה אחת לכמה חר" דשים.

לא צלו הכבד של כן גור" יו, שמוטט את שרת מוטט לבסוף את אשכול. מוטטו אותו חבריו ה" קרובים, הם איבדו אמנם בו אחרי נאומו המגומגם המפורסם ערב ה" מלחמה, המצב שחוק לידיהם של א"י שו רפי"י. נשותיהם הפגינו מתחת לולונותיה של מפא"י ותטילו היל ורעדה בעצמות והיקיה. חבריו של אשכול כפר עליו לוותר על תיק ה" ביטחון. איש חזק ויציב זה, רחבי לב כרחבי-גוף, יוצא דופן בפשטותו בקרב עילית נרקסיסטית, בלי קו"ב פליקטים פנימיים רבים מדי, בלי יותר מדי בעיות עם עצמו — המכה שהנחיתו עליו חברי ה" היתה ק" שה, קשה מנשוא? ברור שפצעה אותו, פגעה, אולי בביטחוני העצמי. האם א"פעם התאושש?

* * *

יש אומרים שלא. אשכול של אחר רי המלחמה לא היה אשכול שלפניה. לפני המלחמה בימי-ההמתנה הקשים, כאשר "הייל שעט לקרב" עשה אש" כול הכל כדי למצות את התחלוק המדיני ולהביא להרגעת המצב ול" הסרת המצור על אילת באמצעים בלתי אלימים. אחרי המלחמה דומה שכמו טלנו היה המום מן הנצחון. האם ידע מה לעשות בפירותיו? קינדערלעד" כרא באוזני עורויו שבעות אחרים אחרי המלחמה, מה, נעשה עם כל זה?

השאלה היתה רטורית ונשארה ל" לא מענה. חודשים אחרי המלחמה, כאשר חזר בניקורו אצל הנשיא גוי" נסון, התאונן מנכ"לו יעקב הרצוג, כי לצערו לא יכול היה אשכול לספק משאלתו הבסיסית של ג'ונסון — גם לא באורח פרטי וסודי — לוטר "איוה ישראל הוא רוצה — מאיפה עד א"פה".

האם מרצון — או מחולשה — נע" תר למשה דיין, שהעדיף להמתין ל" טלפון? מדוע נרתע בגדה המער" בית מהכרעה בין האופציה הירדנית והפלשתינאית-מסוימת, שהיתה ע" דיין אקטואלית באותם הימים? ובי זה הניח וסוד לעליית אש"ף? לא בקרוב נקבל תשובות מוסמכות ל" שאלות אלה ואחרות. אוירת הה" נשאית והזוהרה והבוטחון העצמי ה" סוטאלי אולי לא היתה מגיעה תחת אשכול לשיאים שאליה הגיעה. אך היסודות לאיכויליוס של תקופת גולדה מאיר הונחו בשנתיים הא" רונות לחיי אשכול, הסיבות לכך ע" שיות עד היום להרהים את אנהיו.